

وقایع افغانستان از 2001 تا 2014 میلادی

(فصل چهارم)

بخش دهم

کنفرانس بُن، تشکیل حکومت انتقالی و پیامد های

هنوز عملیات تصفیه وی علیه گروه طالبان و مقاومت های پراکنده از سوی آنها در نقاط مختلف افغانستان ادامه داشت که سازمان ملل با همکاری مقام های امریکایی، طرح تدویر یک کنفرانس " بین الافغانی " تحت نظارت سازمان ملل را اعلام نمودند.

کوفی عنان سرمنشی سازمان ملل به تأیید این طرح، حمایتش از تدویر چنین کنفرانس را اعلام نمود و حکومت جرمنی نیز آماده گی خودش مبنی بر پذیرایی از اشتراک کننده گان کنفرانس در آن کشور را نشان داد. دپلومات های امریکایی در این زمینه نیز داخل فعالیت شده بمنظور ساختار یک حکومت مؤقت و انتقالی در کابل، تنها با چهار جناح معین مانند " ائتلاف شمال " به رهبری برهان الدین ربانی، " گروه روم " تحت رهبری محمد ظاهر شاه، " گروه قبرس " تحت نظر " جریر " عضو سرشناس حزب اسلامی گلبدین حکمتیار به شمول آقایان دکتر جلیل شمس و دکتر عزیزالله لودین که عمدتاً مورد حمایت جمهوری اسلامی ایران بودند و نماینده های (پشتون تبار) از پشاور پاکستان به رهبری سید حامد گیلانی که در واقع، حمایت حکومت پاکستان را با خود داشتند، به شمول انور الحق احدی و آصف محسنی تماس برقرار نمودند. یعنی امریکا در ترکیب این کنفرانس بین الافغانی، برای تشکلات سیاسی مستقل، شخصیت های علمی، حقوقی و مبارزاتی مربوط به نسل روشنفکر آگاه افغانستان

مقیم در داخل و خارج کشور و نماینده های واقعی مردم افغانستان که متحمل قربانیهای بیحساب شده بودند، از همان وهله اول، جایی و ارزشی قایل نشد، بلکه صرفاً ملحوظات تنظیمی، قومی، زبانی، محلی و وفاداری به منافع جانب امریکا را مدنظر گرفت. در حالیکه این قشر آگاه جامعه افغانی، چه در سالهای ماضی و چه در جریان سالهای مقاومت ضد نیروهای اشغالگری روسی، وظیفه میهنی شان برای حصول آزادی مجدد افغانستان را از راه های مختلف (قلمی، سیاسی، تبلیغاتی، دیپلماتیک و مسلحانه) انجام داده و هنوز هم آماده خدمتگزاری های وطندوستانه بودند.

علاوه از آن، مقام های امریکایی از همان وهله نخست خواستند موضوع مهم و سرنوشت ساز مربوط به تشکیل نظام سیاسی جدید و انتخاب زعیم ملی را بعهده خود مردم افغانستان بگذارند که حق طبیعی و قانونی آنها بود.

نمایی از جلسات کنفرانس (بُن) در اوایل ماه دسامبر سال 2001

جلسات کنفرانس بُن به اشتراک سی نفر از نماینده های جوانب مختلف گروه های مسلح افغان، نماینده سازمان ملل و کشورهای امریکا، آلمان، انگلستان، هند، پاکستان

وهمچنان، هیأت سه عضوی امریکا (زلمی خلیل زاد، اشرف غنی احمدزی و فاطمه ضیایی) بمثابه نماینده های خاص ایالات متحده و یا بعنوان عناصر افغان - امریکایی با نفوذ و فعال در جریان کنفرانس مذکور، به تاریخ بیست و دوم ماه نوامبر سال 2001 میلادی در یکی از ساختمان های تاریخی در شهر کوچک "کونگیس وینتر" و در هتل مجلی بنام " کاخ پیترزبورگ" آغاز گردید و تا روز پنجم ماه دسامبر همین سال ادامه پیدا کرد. ترکیب اعضای کنفرانس مذکور چنین بود:

- * از جبهه متحد اسلامی یا " ائتلاف شمال" جمعاً 11 نفر به ریاست محمد یونس قانونی
- * از گروه روم یا طرفداران محمد ظاهر شاه جمعاً 11 نفر به ریاست عبدالستار سیرت
- * از گروه قبرس ..... جمعاً 3 نفر به ریاست همایون جریر
- * گروه پشاور ..... جمعاً 3 نفر به ریاست سیدحامد گیلا نی

البته از هر گروه متذکره، تعداد بیشتری غرض اشتراک در کنفرانس حضور یافته بودند، ولی از میان همه آنها، یازده نفر بمثابه نماینده هایی که میتوانند در کنفرانس اشتراک نموده و اظهار رأی و نظر نمایند، برگزیده شدند. یا از جمله حدود پنجاه نفر مجموع اعضای هیأتها، تنها 30 نفر آنها حق رأی دهی و ابراز نظر در این کنفرانس را یافتند.

در جریان کنفرانس نه روزه، بگو مگو های داغی میان نماینده گان جناح های ذیدخل، بخصوص روی موقعیت سیاسی آینده، تقسیم کرسی های دولتی و وزنه قومی صورت گرفت. برهان الدین ربانی که خودش را دو باره در ارگ جمهوری کابل جابجا کرده بود، در برابر بخشهای مختلفی از پیشنهادها، بحث ها و فیصله های کنفرانس بن، مغایر خواست و فیصله نماینده اش (محمد یونس قانونی)، ابراز مخالفت میکرد. بنابراین، بخاطر آنکه کنفرانس زودتر به نتیجه برسد، علاوه از لخضر ابراهیمی، مقام های کشورهای انگلستان، جرمنی، روسیه، ایران و امریکا، با توصیه های دیپلماتیک و گاه تهدید آمیز تلاش کردند

ربانی را به پذیرش فیصله های کنفرانس متقاعد سازند. همچنان، عناصر متنفذ پشت پرده، بالای رؤسای هیأت‌های دیگر افغانی نیز غرض کوتاه آمدن در تقاضا های شان و پذیرش فیصله ها فشار وارد می‌کردند. چنانکه برهان الدین ربانی در آن روزها اظهار نمود: " در کنفرانس بن، نباید راجع به حکومت آینده افغانستان تصمیم گرفته شود... من گفتم اگر نماینده ما در این کنفرانس تحت فشار قرار دارد، میتواند کنفرانس را ترک نماید..." (24)

گفته شده که زلمی خلیل زاد نماینده افغان تبار ایالات متحده، " ربانی " را از جرمنی و از طریق تلفون تهدید نمود تا فیصله های کنفرانس بن را پذیرفته به تسلیم‌دهی قدرت برای حامد کرزی آماده شود.

در یکی از نشریه های " انترنشنل دیفلپمنت ستدیز " یا آموزشهای انکشاف بین المللی، شعبه دانشگاه هلیفکس کانادا از قول خبرگزاری (پی بی اس) آمده است که " کالین پاول وزیر امور خارجه امریکا، خطاب به گرداننده گان کنفرانس گفته بود درب کنفرانس را به روی آنها { هیأت های افغانی } ببندید و مگذارید پا را بیرون نهند، اگر آنها را { قبل از ایجاد توافق } رها نماییم، گردآوری مجدد آنان مشکل خواهد بود... " (25)

از معایب بزرگ کنفرانس (بن)، علاوه از آنکه دوران دید و دخالت ملت افغانستان دایر شد، کاملاً تحت کنترل، حمایت و دخالت خارجی ها نیز جریان یافت. همچنان همانطور که گفتیم، از یکطرف کمبود بزرگ این کنفرانس، نبود قشر روشن فکر، تحصیل کرده، آگاه، ملی گرا و غیر وابسته افغانستان بود و از سوی دیگر، پایه های اساسی مطالب مورد بحث و تلاشهای اشتراک کننده ها را، متأسفانه گرایشهای تنظیمی (حزبی)، قومی و زبانی و عمدتاً تقسیم کرسی های دولتی تشکیل میداد. در حالیکه شرایط متذکره، از خواست اصلی ملت افغانستان و نیاز های زمان، فاصله داشت و دارد.

گفته شد که سفیر پاکستان در آلمان که یکی از جنرالان سابقه دار شبکه جاسوسی ارتش پاکستان بود، دست از مداخله در کنفرانس بن برداشت. چنانکه حاجی عبدالقدیر سابق رییس

شورای مشرقی را که در این کنفرانس اشتراک داشت، با وعده و وعید هایی تحریک نمود تا موضوع مربوط به " استحقاق پشتون ها " در دولت آینده افغانستان را جدی بگیرد و یا جلسه را ترک گوید. زیرا تدویر کنفرانس بن با آن ترکیب و برنامه یی که دایر شد، در باطن مورد پذیرش مقام های پاکستانی نبود.

بهرحال، نقش زلمی خلیلزاد در سمت و سودادن اوضاع سیاسی- اقتصادی افغانستان و بازیهای پشت پرده، بخصوص از اواخر سال 2001 میلادی به بعد، آشکارا و مؤثر بود.

قبل از آنکه فیصله های نهایی کنفرانس بن را درج این صفحه نمایم، اسمای نماینده های اشتراک کننده در کنفرانس را قرار آتی متذکر میشوم:

ازجبهه متحد اسلامی ضد طالبان:

محمد یونس قانونی (از رهبران شورای نظار و بعداً وزیر امور داخله و رییس پارلمان)

خانم آمنه افضلی

حاجی عبدالقدیر (بعداً وزیر شهرسازی و باز مقتول در شهر کابل)

سید حسین انوری (بعداً والی هرات و ...)

مصطفی کاظمی (بعداً وزیر تجارت و باز مقتول در بغلان)

میرویس صادق

عارف نوروزی

محمد ناطقی (بعداً سفیر در لیبی)

عباس کریمی

داکتر هاشم فهیمی

عبدالله

از جریان قبرس :

همايون جرير (از حزب اسلامي گلبدین)

داکتر جلیل شمس

داکتر عزیز الله لودین (بعداً رییس اداره مبارزه با فساد اداری)

از جریان روم (طرفداران محمد ظاهر شاه) :

عبدالستار سیرت

داکتر زلمی رسول (بعداً وزیر صحت عامه و امور خارجه)

عزیز الله واصفی

سیما ولی

هدایت الله امین ارسلا

محمد اسحاق نادری

محمد امین فرهنگ (بعداً وزیر تجارت)

مصطفی ظاهر (بعداً رییس اداره محیط زیست)

رنا منصوری

پاچاخان زدران

عبدالرحیم وردک (بعداً وزیر دفاع)

از جریان پشاور :

انور الحق احدی (بعداً وزیر مالیه و تجارت)

سید حامد گیلانی

حفیظ الله محسنی

باید متذکر شد که مجموع اعضای هیأتِ جبههٔ متحد که از کابل رهسپار آلمان شده بودند، بالغ بر بیست و شش نفر می شدند. مجموع اعضای هیأتِ گروه روم نژده نفر بود و از گروه پشاور هفت نفر و همچنان از گروه قبرس ده نفر بودند که از جملهٔ همهٔ آنها، همان تعدادی غرض اشتراکِ مستقیم در جلساتِ رسمی کنفرانس برگزیده شدند که از آنها در بالا نام بردیم.

همچنان ذوات آتی نیز به نماینده گی از دولت امریکا و سازمان ملل در این کنفرانس اشتراک داشتند :

رحمت الله موسی غازی

انجنیر عبدالحکیم

الخصرا ابراهیمی نماینده ی سازمان ملل

زلمی خلیل زاد نماینده ی ایالات متحده

اشرف غنی احمد زی

فاطمه ضیایی

احمد فوزی سخنگوی سازمان ملل (26)

آنچه پس از جرو بحث های داغ و طولانی میان نماینده های اشتراک کننده در کنفرانسِ بُن و پس از فشارهای دیپلماتیک و مشوره های سازمان ملل، به فیصله و تصویب رسید، عمدتاً عبارت بود از :

تشکیلِ ادارهٔ مؤقت یا حکومتِ عبوری برای مدت شش ماه

تشکیلِ حکومتِ انتقالی برای دو سال

تدویر " لویه جرگه " غرض تدوینِ قانون اساسی جدید ظرف هجده ماه (یا دو سال)

تدویر انتخابات غرض گزینش رییس جمهور کشور

تدویر انتخابات غرض تشکیل پارلمان

احیای مجدد سیستم قضایی کشور

تشکیل اردوی ملی

برقراری روابط خارجی با ممالک جهان.

ساختمان مجدد افغانستان و تأمین امنیت توسط نیروهای بین المللی بنام "ایساف" یا

(27) .(International Security Assistance Fours)

یکی دیگر از موضوعات بحث برانگیز در کنفرانس مذکور، تعیین رییس جمهور موقت بود. در ابتدا، محمدیونس قانونی که بمتابۀ نماینده "جبهۀ متحد" یا "ائتلاف شمال" از سوی برهان الدین ربانی در این کنفرانس فرستاده شده بود، تلاش بخرچ میداد تا آقای ربانی در موقعیت رییس جمهور موقت قرار داشته باشد. طرفداران محمد ظاهر شاه سعی داشتند تا نظام سلطنتی را احیا نموده محمد ظاهر شاه را بعنوان پادشاه به افغانستان برگردانند، ولی، شرایط خاص فکری - سیاسی پس از تحولات سالهای پسین در کشور، و فعل و انفعالات نظامی و جهادی ونیز، مخالفت نماینده ایران و روسیه مانع خواست پیروان شاه سابق میشد. هیأت ائتلاف شمال، علی رغم آنکه عملاً کابل را متصرف گردیده و از این ناحیه برگ برنده بی دردست داشت، باز هم، ملاحظات خارجی و داخلی زیادی پیش پایش قرار گرفته بود. در عین وقت، ایالات متحده امریکا، مہرہ مورد نظر خودش را داشت که در اوایل، از شناخت و اعتبار کافی در میان مردم افغانستان بهره مند نبود. شخص مورد نظر، عبارت از آقای حامد کرزی بود که بعداً ریاست ادارہ مؤقت، ریاست دورہ انتقالی و کرسی ریاست جمهوری را (طی دو دورہ پس از به راه اندازی انتخابات) که گفته شد توأم با تقلب ها، دست بُرد ها و اعتراض های گسترده جوانب مختلف بود، به عہدہ گرفت.

سربازان "ائتلاف شمال" در حال یورش بسوی کابل

چون بحث ها روی این موضوع بسیار داغ گردید، طرفین چنین فیصله نمودند تا آنرا به رأی اعضای کنفرانس بگذارند. در نتیجه رأی گیری یی که صورت گرفت، عبدالستار سیرت نماینده محمد ظاهر شاه، یازده رأی و حامد کرزی تنها دو رأی را از آن خود کرد که بدین حساب، رأی عبدالستار سیرت نسبت به سایر نامزد ها، اکثریت پنداشته میشد، ولی از آنجاییکه از یکطرف وی بر اساس طرز دید خارجی ها نه پشتون تبار، بلکه از یک تبار بود و از سوی دیگر، ابر قدرت امریکا و کشورهای همسایه بر آقای حامد کرزی نظر داشتند، بنابراین، او، در نهایت، بگونه تحمیلی و مصلحتی بحیث رییس جمهور موقت پذیرفته شد. چنانکه در اسناد منتشر شده آمده بود که "پاول" وزیر امور خارجه وقت امریکا، قبل از کنفرانس بن، یکی از دپلماتهای ورزیده آن کشور بنام "جیمز دابنز" را مؤظف ساخته بود تا شخص "مناسب" را بعنوان رهبر جدید دولت افغانستان پس از سقوط امارت طالبان جست و جو و معرفی نماید. "جیمز دابنز"، حین تماس با مسوولین اداره سی. آی. ای، اسم حامد کرزی را شنید و جنرال "تامی فرانک" فرمانده عمومی نیرو های امریکایی در آستانه سقوط گروه طالبان، نیز او را تأیید نمود. "دابنز" همچنان از داکتر عبدالله وزیر امور خارجه دولت برهان الدین ربانی و مقام های ترکیه و سایر شخصیت های مهم افغانی و غیر افغانی در مورد حامد کرزی نظر خواهی بعمل آورده موافقت آنها را حاصل نموده بود.

پس از آن بود که (آی.اس.آی) پاکستان، نماینده روسیه و معاون وزارت امور خارجه ایران نیز تأییدیه شان را در این زمینه اعلام نمودند.

"ابراهیمی" نماینده سازمان ملل، طی مصاحبه‌ی با یکی از خبرگزاریها گفت: "حامد کرزی یگانه شخص مناسب برای رهبری افغانستان بود. این نظر در میان پشتونها، جبهه شمال،

مقام‌های پاکستانی و ایرانی هم وجود داشت ... هرکسی فهرستی از نام‌ها را نزد خویش داشت، اما کرزی مورد پذیرش همه بود و بهمان دلیل، او را برگزیدند..."

الخصر ابراهیمی نماینده سازمان ملل در کنفرانس بن

محمد یونس قانونی رییس هیأت "ائتلاف شمال" و بعداً رییس پارلمان گفت:

"وقتی وارد بن شدم و جلسه تشکیل شد، دیدم که فضا طور نیست که از قبل برای افغانستان حکومت ساخته اند." گفته شده که درگزینش حامد کرزی بحیث رییس حکومت مؤقت، زلمی خلیلزاد نیز از طرف مقام‌های امریکایی نقش عمده داشته است. گرچه این رویداد، بالای برهان الدین ربانی که تا آنگاه عملاً برکرسی ریاست جمهوری تکیه زده بود و همچنان بر طرفداران محمد ظاهر شاه گران آمد، اما از آنجا که گفته اند "آب زور سر بالا می‌رود"، در نهایت، چاره‌ی جز تمکین در برابر آن نداشتند. جالب این بود که حامد کرزی اصلاً

در جلسات کنفرانس بُن حاضر نبود و تنها یک پیام شش دقیقه‌یی توسط تلفون ستلایت از داخل اُزرگان عنوانی کنفرانس فرستاد.

مقام های جرمنی که درعین حال، میزبان کنفرانس بُن بودند، دراین شب و روز اعلام نمودند که هرگاه جناح های افغانی مخالف هرچه زود تر روی تأسیس یک حکومت عبوری تحت نظر سازمان ملل به توافق برسند، آن کشور حاضر است مبلغ شش میلیارد و ششصد ملیون دالر بمنظور تطبیق بخش اول پروژه بازسازی افغانستان کُکم نماید. (درسالهای بَعدی گزارشها حاکی از آن بود که آلمان ظرف چهارده سال پس از 2001، مجموعاً مبلغ سه میلیارد دالر برای " باز سازی " افغانستان مساعدت نموده است)

(ادامه دارد)